

CHUYÊN ĐỀ
HỌC TẬP VÀ LÀM THEO TƯ TƯỞNG, ĐẠO ĐỨC, PHONG CÁCH
HỒ CHÍ MINH VỀ TINH THẦN HỌC TẬP SUỐT ĐỜI
(Tài liệu dành cho đoàn viên, thanh niên năm 2017,
ban hành kèm theo Công văn số 4445/CV/TWĐTN-BTG ngày 20/7/2017
của Ban Bí thư Trung ương Đoàn)

Phần thứ nhất
CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH - TÁM GƯƠNG MẪU MỰC
VỀ HỌC TẬP SUỐT ĐỜI

Một là, Hồ Chí Minh là tấm gương mẫu mực về học tập suốt đời; là phẩm chất cao đẹp, xuyên suốt trong tư tưởng, đạo đức, phong cách của Người.

Trước khi ra đi tìm đường cứu nước (1911), Người đã học lớp trung đẳng (lớp nhì) tại Trường Quốc học Huế và lớp cao đẳng (lớp nhất) ở Trường Tiểu học Quy Nhơn với thầy Phạm Ngọc Thọ. Trong thời gian hoạt động ở nước ngoài, Người có học ở Trường Đại học Phương Đông (1923), Đại học Quốc tế Lênin (1934), nghiên cứu sinh Viện nghiên cứu các vấn đề thuộc địa (1937) với luận án về cách mạng ruộng đất ở Đông Nam Châu Á. Trong hoàn cảnh lao động kham khổ, thiếu thốn, có những lúc bị tù đày, Người luôn có ý thực tự học, tự bồi dưỡng, từ ngoại ngữ, đến các tri thức văn hóa, khoa học. Đi đến đâu, Hồ Chí Minh đều học và sử dụng được ngoại ngữ, thông hiểu văn hóa để hòa nhập và hoạt động. Chính nhờ học qua sách báo, qua bè bạn, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tiếp cận với chủ nghĩa Mác - Lênin. Đó là vào năm 1920, ở Paris, Nguyễn Ái Quốc được một người bạn cho xem “Luận cương Lênin về vấn đề dân tộc và thuộc địa” đăng trên báo Nhân đạo, đã giác ngộ Người: “Đây là cái cần thiết cho chúng ta, đây là con đường giải phóng chúng ta!”¹. Từ đó, Người tin theo Lênin, tin theo Quốc tế III, vì đã chỉ ra cho Người con đường tranh đấu dành độc lập tự do cho dân tộc mình.

Người học ngoại ngữ, học viết báo, nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin, nghiên cứu và tiếp thu có chọn lọc tinh hoa văn hóa nhân loại, đặc biệt là văn hóa Phương Đông và văn hóa Phương Tây. Người biết và sử dụng thông thạo nhiều ngoại ngữ nhờ tự học chứ không qua một trường đào tạo chính quy nào. Người học ở sách báo, đồng nghiệp, bạn bè, nhân dân. Người học từ thực tiễn sinh động ở các nước đế quốc, nước thuộc địa, ở phong trào cách mạng trên thế giới. Phát biểu với sinh viên Trường Đại học Băng Đung trong chuyến thăm Indonesia sinh 1959, Người nói đại ý: khi còn trẻ, tôi không có dịp đến trường học. Cuộc sống, du lịch và làm việc là trường đại học của tôi. Trường học ấy đã dạy cho tôi khoa học xã hội, khoa học quân sự, lịch sử và chính trị. Nó dạy cho tôi yêu nước, yêu loài người, yêu dân chủ và hòa bình; căm ghét áp bức, ích kỷ...

¹ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 12, tr.562.

Từ năm 1955-1969, khi giữ những trọng trách lớn của Đảng và Nhà nước Việt Nam, dù bận trăm công nghìn việc, dù sức khỏe giảm sút, nhưng Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn luôn sắp xếp thời gian để học tập, trau dồi kiến thức lý luận và thực tiễn. Người đã đi xuống cơ sở hơn 700 lần, đó là những lần Hồ Chí Minh học hỏi những người công nhân, nông dân, trí thức, những người dân bình thường nhất. Tại Đại hội lần thứ II Hội Nhà báo Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh tâm sự: một là học trong đời sống của mình, hai là học ở giai cấp công nhân... Kinh nghiệm của 40 năm là không sợ khó, có quyết tâm, không biết thì phải cố gắng học, mà cố gắng học thì nhất định học được.

Ngày 14/5/1966, khi nói chuyện ở lớp rèn luyện đảng viên mới do Thành ủy Hà Nội tổ chức, Hồ Chí Minh nói: “Bác đã 76 tuổi nhưng vẫn cố gắng học thêm. Chúng ta phải học và hoạt động cách mạng suốt đời. Còn sống thì còn phải học, còn phải hoạt động cách mạng”². Tự học tập suốt đời là một luận điểm quan trọng trong tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục. Trong tác phẩm Sửa đổi Lỗi lầm việc (1947), Người viết: “Lấy tự học làm cốt”. Ngày 21/7/1956, nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa I, Trường Đại học nhân dân Việt Nam, Người dặn: “Học hỏi là một việc phải tiếp tục suốt đời. Suốt đời phải gắn liền lý luận với công tác thực tế. Không ai có thể tự cho mình đã biết đủ rồi, biết hết rồi. Thế giới ngày ngày đổi mới, nhân dân ta ngày càng tiến bộ, cho nên chúng ta phải tiếp tục học và hành để tiến bộ kịp nhân dân”³.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn tâm đắc câu nói của Lênin: “Học, học nữa, học mãi” và chính Người cho rằng, học để tiến bộ mãi!

Hai là, quan niệm về học tập của Hồ Chí Minh rất toàn diện: học tập tri thức đi đôi với rèn luyện đạo đức cách mạng; học tập nhằm hoàn thiện đạo làm người, nâng cao trình độ và năng lực hoàn thành nhiệm vụ.

Người khẳng định: “Học để làm việc, làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự đoàn thể, giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại. Muốn đạt mục đích, thì phải cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư”⁴. Người phê phán nghiêm khắc tệ giấu dốt, lười biếng học tập, tự cho mình là giỏi nhất thiên hạ. Năm 1957, Người nói với lớp lý luận chính trị khóa I trường Nguyễn Ái Quốc: “cái gì biết thì nói biết, không biết thì nói không biết. Kiêu ngạo, tự phụ, tự mãn là kẻ thù số một của học tập”⁵. Năm sau, trong bài đạo đức cách mạng đăng trên Tạp chí Học tập số 12, năm 1958, Người viết: “Nhưng hiện nay, chủ nghĩa cá nhân đang ám ảnh một số đồng chí. Họ tự cho mình cái gì cũng giỏi, họ xa rời quần chúng, không muốn học hỏi quần chúng mà chỉ muốn làm thầy quần chúng”⁶.

Việc tự học tập và rèn luyện của Hồ Chí Minh còn được thực hiện ngay cả trong thời gian Người sống trong tù. Trong hơn 13 tháng bị “đá qua đá lại” 18 nhà lao của bọn Tưởng, cuộc sống khó khăn, khắc nghiệt trong tù có thể làm

² Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 15, tr.113.

³ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 10, tr.377.

⁴ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 6, tr.208.

⁵ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 11, tr.98.

⁶ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 11, tr.609.

Người “răng rụng đi mấy chiếc, tóc bạc thêm mấy phần, ghè lở mọc đầy thân, gầy đen như quý đói”, nhưng không thể làm Người “nao núng tinh thần”, vì Người luôn “kiên trì và nhẫn nại, không chịu lùi một phân”. Người đã viết tập “Nhật ký trong tù” gồm 134 bài thơ, ghi chép hết sức tỉ mỉ, chi tiết như một cuốn phim tài liệu về những điều mắt thấy tai nghe hằng ngày trong nhà lao, trên đường đi đày từ nhà lao này đến nhà lao khác,... tái hiện lên bộ mặt đen tối của nhà tù Quốc dân đảng Tưởng Giới Thạch, đồng thời thể hiện một tấm gương nghị lực phi thường, một bản lĩnh thép vĩ đại không gì có thể lung lay được: “Thân thể ở trong lao, tinh thần ở ngoài lao”. Tập thơ “Nhật ký trong tù” đã chứng minh cho một con người học tập suốt đời, rèn luyện kiên trì bền bỉ, hun đúc nên những giá trị đạo đức cách mạng bền vững trong mọi tình huống như “vàng đã được thử lửa”, “sức đã qua gian nan”...

Đại tướng Hoàng Văn Thái kể rằng, năm 1969, mỗi lần đến làm việc, ông thường thấy trên chiếc bàn con bên giường của Bác để đầy sách báo đang xem. Trên bàn làm việc của Người ở khu nhà 67, nơi Bộ Chính trị xây dựng nhanh, giấu Người trong lúc Người đi công tác nước ngoài, nhằm bảo vệ an toàn và sức khỏe cho Người, ta vẫn còn thấy những tài liệu Người nghiên cứu dở dang cho đến tận ngày 26/8/1969, trước khi Hồ Chí Minh rơi vào tình trạng hôn mê do bệnh nặng. Cảm động biết bao tấm lòng vì Tổ quốc, vì dân tộc, vì nhân dân của Người, và khâm phục biết bao tinh thần học tập suốt đời của Người.

Cũng chính vì Hồ Chí Minh nhận thức được vai trò học tập suốt đời, nên Người luôn căn dặn cán bộ đảng viên phải nâng cao ý thức học tập của mình. Trong “*Sửa đổi lối làm việc*”, Hồ Chí Minh chỉ trích thói lười học tập của cán bộ - đảng viên, cho đó là “một khuyết điểm rất to”. Người cho rằng: rất nhiều biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân cũng xuất phát từ chỗ lười biếng không chịu học tập, nâng cao trình độ, nhận thức mà ra. Tại buổi nói chuyện ở lớp học chính trị của giáo viên, Hồ Chí Minh nói: “Cán bộ giáo viên cũng phải tiến bộ cho hợp thời đại thì mới làm được nhiệm vụ. Chớ tự túc, tự mãn cho mình là giỏi rồi thì dừng lại. Mà dừng lại là lùi bước, là lạc hậu, mình tự đào thải trước. Cho nên phải cố gắng học tập để cải tạo mình, cải tạo tư tưởng của mình, cải tạo con em, và giúp vào việc cải tạo xã hội”. Người khuyên cán bộ, đảng viên nói chung, anh chị em giáo viên nói riêng phải “học tập không ngừng và luôn luôn khiêm tốn”, có như vậy mới đáp ứng những đòi hỏi của cách mạng, mới đem thắng lợi đến cho cách mạng Việt Nam.

Cuộc đời của Người là một quá trình vừa học tập vừa hoạt động cách mạng; học tập để hoạt động cách mạng, đạt được mục đích, lý tưởng của mình; qua hoạt động cách mạng, không ngừng học tập, hoàn thiện tri thức và nhân cách của bản thân. Ở Người là sự hội tụ với tầm cao nhất tinh hoa văn hóa nhân loại, xứng đáng với sự tôn vinh của tổ chức UNESCO: Hồ Chí Minh, một thầy giáo mẫu mực, một nhà giáo dục vĩ đại. Người đã để lại tấm gương cao đẹp về tinh thần tự học và học tập suốt đời để chúng ta noi theo. Vì vậy, mỗi cán bộ, đoàn viên, thanh niên nên đề ra cho mình một lộ trình, một mục tiêu và một

phương pháp tự học suốt đời phù hợp với điều kiện cụ thể của bản thân, của gia đình. Có tự học suốt đời mới có thể phục vụ nhân dân ngày một tốt hơn.

Ba là, mục đích của học tập theo Chủ tịch Hồ Chí Minh là để phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân.

Từ việc coi trọng tầm quan trọng của học tập đối với tiền đồ quốc gia, dân tộc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi đến coi mục đích của học tập là để phụng sự Tổ quốc và nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận thức được lợi ích của việc học lớn hơn nhiều. Học để “phụng sự” tức là làm việc, là lãnh nhận sứ mệnh trước quốc dân, đồng bào, là công hiến, đặt cái lợi của Tổ quốc, nhân dân lên hết thảy. Đó là ý nghĩa đích thực của học tập theo quan điểm khoa học và cách mạng, tiến bộ và nhân văn. Ở cương vị Chủ tịch Đảng, Chủ tịch Nước, đi nhiều, hẳn có dịp là Chủ tịch Hồ Chí Minh lại nói với nhân dân về lợi ích của học tập mới, về ý nghĩa của sự học cao cả ấy.

Trong lời ghi ở trang đầu Quyển sổ vàng của trường Nguyễn Ái Quốc Trung ương, Người viết: “Học để làm việc, làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự đoàn thể, giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại”⁷.... Phát biểu trong Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất về công tác huấn luyện và học tập, năm 1950, Hồ Chí Minh đặt câu hỏi: học để làm gì? và Người đã nói nhiều về mục đích của học tập, song đúc kết lại vẫn là để làm việc, để phụng sự Tổ quốc và nhân dân. Nói chuyện tại Đại hội giáo dục phổ thông toàn quốc (1956), Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: “Dạy và học cần phải theo nhu cầu của dân tộc, của Nhà nước. Thầy dạy tốt, trò học tốt, cung cấp đủ cán bộ cho nông nghiệp, công nghiệp, cho các ngành kinh tế và văn hoá. Đó là nhiệm vụ vẻ vang của các thầy giáo, cô giáo”⁸. Trong thư gửi các học sinh trường Sư phạm miền núi Trung ương nhân dịp khai giảng (1955), Người viết: “Nhiệm vụ của các cháu là thi đua học tập để sau này góp phần vào việc mở mang quê hương của mình và việc xây dựng nước Việt Nam yêu quý của chúng ta”⁹.

Trong thư gửi các cháu lưu học sinh Việt Nam học ở Mát-xcơ-va, Người căn dặn: “Các cháu học kỹ thuật và học tiếng Nga cần nhận rõ mình học cốt để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân. Học ngành nào cũng cần phải căn cứ vào nhu cầu của Tổ quốc, của nhân dân mà định, không thể tùy theo sở thích của riêng mình”¹⁰. Trong một lần khác, nói chuyện tại Lớp đào tạo hướng dẫn viên các trại hè cấp I, ngày 12-6-1956, Người nói: “Mục đích của giáo dục bây giờ là phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc...”.

Có thể thấy, xuyên suốt tư tưởng Hồ Chí Minh không có học tập nào hơn học để làm người, giúp đời, phụng sự Tổ quốc và nhân dân. Đó cũng chính là cái học của người cách mạng, của đạo đức xã hội chủ nghĩa, của những con người thấm đẫm trong mình lý tưởng Cộng sản.

⁷ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 6, tr.9.

⁸ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 10, tr.291.

⁹ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 9, tr.375.

¹⁰ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 10, tr.48.

Chính thẩm nhuần lý tưởng học đó mà hàng vạn thanh niên trí thức dưới chế độ mới, kể cả những trí thức được đào tạo ở Pháp (chế độ thực dân cũ) đã ra sức phấn đấu học tập, nắm bắt khoa học, kỹ thuật phục vụ sự nghiệp kháng chiến và xây dựng xã hội chủ nghĩa. Nhiều người đã từ bỏ trời Tây hoa lệ, trở về sống đồng cam cộng khổ, cùng nhân dân phục vụ kháng chiến, kiến quốc, tiêu biểu như: bác sĩ Đặng Văn Ngữ, kỹ sư Phạm Quang Lễ (anh hùng Trần Đại Nghĩa) và nhiều trí thức dưới chế độ cũ đã sẵn sàng ra gánh vác việc nước, như: Tiến sĩ Nho học Huỳnh Thúc Kháng, nhân sĩ Vũ Đình Hòe...

Nhờ học thâu đáo, năng lực tự học xuất chúng, Chủ tịch Hồ Chí Minh hội tụ được những tinh túy văn hóa Đông, Tây, đem hết tài học, lực học, kiến thức phục vụ sự nghiệp cách mạng của dân tộc, của nhân dân. Khi Chủ tịch Hồ Chí Minh qua đời, Tổ chức Văn hóa, Khoa học và Giáo dục của Liên Hợp Quốc đã tôn vinh Người là: Anh hùng giải phóng dân tộc, Danh nhân văn hóa thế giới. Người là biểu tượng đỉnh cao của đạo đức và trí tuệ Việt Nam ngời sáng.

Phần thứ hai

ĐOÀN VIÊN, THANH NIÊN HỌC TẬP VÀ LÀM THEO TINH THẦN HỌC TẬP SUỐT ĐỜI CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

1. Xác định rõ động cơ, mục đích đúng đắn của việc học tập

Trong hoạt động học tập cũng như trong bất cứ hoạt động nào thì vấn đề cơ bản là xác định được mục đích. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng phân tích động cơ, mục đích học tập: “Nhiệm vụ chính của thanh niên, học sinh là học. Dưới chế độ phong kiến, mục đích đi học là cốt được mảnh bằng để làm ông thông, ông phán, lĩnh lương nhiều, ăn ngon, mặc đẹp. Thế thôi, số phận dân tộc thế nào, tình hình thế giới biến đổi thế nào, không hay, không biết gì hết. Ngày nay, ta đã được độc lập, tự do, thanh niên mới là người chủ tương lai của nước nhà. Muốn xứng đáng vai trò người chủ, thì phải học tập. Học tập bây giờ với học tập dưới thời phong kiến khác hẳn nhau. Bây giờ phải học để: yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu lao động, yêu khoa học, yêu đạo đức...”¹¹.

Như vậy, đoàn viên, thanh niên phải xác định rõ động cơ, mục đích học tập đúng đắn cho mình là học tập để phục vụ cho tương lai tốt đẹp hơn cho bản thân, gia đình mình, góp phần phát triển đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, làm cho “dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh”. Việc xác định mục đích học tập và xây dựng động cơ học tập không chỉ là vấn đề học tập là còn là vấn đề đạo đức, là nhân cách của người đoàn viên, thanh niên.

Trong đó, đoàn viên, thanh niên phải xác định tự học là một trong những cách tốt nhất để đạt được mục đích học tập bên cạnh các phương pháp học tập khác. Tự học là phương pháp học tập phù hợp với xu thế phát triển của giáo dục hiện đại, nằm trong triết lý giáo dục của UNESCO. Tự học có vai trò vô cùng

¹¹Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 9, tr. 178-189.

quan trọng trong việc tiếp nhận tri thức và hình thành nhân cách cá nhân. Do đó, đoàn viên, thanh niên phải luôn luôn rèn luyện cho mình phương pháp tự học để đạt được kết quả học tập cao nhất.

2. Học ở mọi lúc, mọi nơi, coi trọng quá trình tự học, tự nghiên cứu và học suốt đời

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nhấn mạnh: “*Học ở đâu? Học ở trường, học ở sách vở, học lẫn nhau và học ở nhân dân, không học ở nhân dân là một thiếu sót rất lớn*”¹². Như vậy, trong cách học, mỗi đoàn viên, thanh niên phải luôn “lấy tự học làm cốt” vì thế giới luôn thay đổi, xã hội ngày càng phát triển, cho nên người đoàn viên, thanh niên phải tự học, tự nghiên cứu thì mới bắt kịp với sự thay đổi của thời đại. Vì vậy, đoàn viên, thanh niên muốn “học tập suốt đời” thì phải tích cực tự học, tự nghiên cứu.

Để tự học, tự nghiên cứu thành công mỗi đoàn viên, thanh niên nên có phương pháp đọc tài liệu, trong đó xác định đọc tài liệu thì phải đào sâu hiểu kỹ, không tin một cách mù quáng từng câu một trong sách... Đối với bất cứ vấn đề gì đều phải đặt câu hỏi “vì sao?”, đều phải suy nghĩ kỹ càng xem nó có hợp với thực tế không, có thật là đúng lý không, tuyệt đối không nên “nhắm mắt” tuân theo sách vở một cách xuôi chiều, phải suy nghĩ thật chín chắn; tích cực học tập những tài liệu thiết thực phục vụ cho công tác chuyên môn, nghiệp vụ.

Để tiết kiệm thời gian và để không mất thời gian đọc lại, người học phải có kinh nghiệm ghi nhớ bằng cách ghi chép rất cẩn thận, tài liệu đã đọc được phải ghi chép, phân loại, đối chiếu, so sánh, chọn lọc để ghi nhớ, làm tư liệu để nói và viết. Kinh nghiệm chỉ ra rằng, tìm tài liệu trong khi đọc cũng giống như công tác khác, phải mất nhiều thời gian và công sức và phải chịu khó. Bởi vì, có khi xem mấy tờ báo, tạp chí mà chỉ được vài tư liệu, có khi xem tài liệu này có vấn đề này, xem tài liệu khác có vấn đề khác, nhưng phải tổng hợp lại, chọn lọc góp thành hai, ba tài liệu đó để làm thành tư liệu của mình. Đó chính là cách thức phân tích, tổng hợp, chọn lọc - là cách làm việc khoa học, hiệu quả.

Bản thân đoàn viên, thanh niên phải ra sức học tập, tu dưỡng mọi nơi, mọi lúc và suốt đời. Đặc biệt, trong thời đại nền kinh tế tri thức, cách mạng khoa học công nghệ phát triển nhanh, mạnh mẽ đã và đang trở thành lực lượng sản xuất trực tiếp, thì việc tự học, tự nghiên cứu trở thành người có hiểu biết lịch sử, khoa học, giỏi kỹ năng, tin học, ngoại ngữ, giỏi chuyên môn là đòi hỏi cấp thiết để hội nhập thế giới, làm chủ chính mình.

3. Học tập phải có kế hoạch, sắp xếp thời gian học tập hợp lý, phải kiên trì, bền bỉ để đạt được kế hoạch đề ra

Trong quá trình học tập của mình, Hồ Chí Minh luôn đề ra cho mình thời khoá biểu hợp lý và phấn đấu đạt được kế hoạch mà mình đề ra. Trong thời gian Người ở Pháp, sau khi biết được Cách mạng Tháng Mười Nga thành công, Người đã lên kế hoạch sang Nga. Tuy nhiên, muốn sang Nga thì phải qua Đức

¹² Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 6, tr.360.

và phải đọc thông viết thạo tiếng Đức. Chỉ trong vòng ba tháng, trong lúc bị theo dõi gắt gao của bọn mật thám Pháp, Nguyễn Ái Quốc đã tự học tiếng Đức thành công. Có lẽ sự kiên trì, sự khổ công học tập và lòng quyết tâm để hoàn thành nhiệm vụ đã đặt ra đã giúp Người thành công.

Ngày nay, đoàn viên thanh niên muốn thành công phải có kế hoạch, sắp xếp thời gian học tập hợp lý để tích cực học tập ngoại ngữ, tin học và kiến thức chuyên môn chuyên sâu, phải kiên trì, bền bỉ để đạt được kế hoạch học tập do mình đề ra. Trước hết là việc xây dựng cho mình một kế hoạch cụ thể và biết sắp xếp thời gian. Để đạt được thành tích cao, đoàn viên, thanh niên phải biết cân đối thời gian, lên kế hoạch cho bản thân theo tuần, tháng, hoặc thậm chí cả năm để đảm bảo hoàn thành được mục tiêu đúng dự định. Đồng thời, phải có sự nhẫn nại và kiên trì, vì dù có xây dựng cho mình một cách hoàn hảo đến mấy nhưng không có sự kiên trì thì kế hoạch đó sẽ trở thành vô nghĩa và mãi mãi không thể thực hiện được. Kiên trì, bền bỉ và nhẫn nại là đức tính không thể thiếu đối với người học tập suốt đời.

Giải pháp này đòi hỏi những kế hoạch học tập cũng như kế hoạch làm việc của đoàn viên, thanh niên đề ra phải hết sức thực tế, khả thi, dựa trên năng lực và điều kiện của bản thân mỗi cá nhân tham gia học tập và nghiên cứu. Muốn thực hiện tốt kế hoạch học tập đoàn viên, thanh niên phải biết tạo niềm vui, tinh thần say mê, hứng thú tự học. Để tạo được niềm vui và tinh thần học tập tốt, người học phải bắt đầu từ đơn giản đến phức tạp, từ gần đến xa, từ cụ thể đến khái quát, trừu tượng. Trong quá trình học tập phải lấy phương pháp học tập để hỗ trợ việc tiếp thu kiến thức và ngược lại lấy việc tiếp thu kiến thức có chiều sâu mà suy nghĩ để hoàn chỉnh phương pháp học tập. Tránh đi theo lối mòn, theo thói quen, điều đó sẽ làm mòn tư duy sáng tạo của người học, làm nhạt tinh thần và giảm niềm vui, niềm say mê học tập, sáng tạo.

4. Học phải đi đôi với hành, chú trọng kỹ năng thực hành xã hội và năng lực sáng tạo, làm chủ khoa học - công nghệ

Thực chất đây là vấn đề không mới nhưng luôn mang tính thời sự, thường xuyên và là yêu cầu đối với người học. Hồ Chí Minh luôn khẳng định: “Học với hành phải đi đôi. Học mà không hành thì học vô ích. Hành mà không học thì hành không trôi chảy”¹³. Với nguyên tắc, học đến đâu thực hành đến đó, chính vì vậy trong cách học của Người, đặc biệt là học ngoại ngữ chỉ một thời gian ngắn đã thu được kết quả tốt.

Ngày nay, nhu cầu học tập để nâng cao trình độ và gia nhập vào thị trường lao động một cách hiệu quả là nhu cầu lớn nhất của thanh niên. Do đó, vấn đề đặt ra trong việc giáo dục, đào tạo thanh niên là kiến thức phải gắn với thực tiễn, học đi đôi với thực hành. Trong những năm tới, sự phát triển vượt bậc của khoa học - công nghệ, đặc biệt là cuộc cách mạng công nghệ 4.0 sẽ đòi hỏi người lao động nói chung và lao động thanh niên phải tự nâng cao trình độ, kỹ năng làm việc của mình để đáp ứng những yêu cầu ngày càng khắt khe của thị trường lao động.

¹³ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 6, tr.361.

Đồng thời, sự hỗ trợ ngày càng lớn của máy móc và công nghệ sẽ có thể đẩy tình trạng thất nghiệp, thiếu việc làm trong thanh niên tăng cao. Lúc này, vấn đề thanh niên tự học tập để khởi nghiệp và tự tạo việc làm cần được chú trọng hơn để làm giảm nguy cơ thất nghiệp, thiếu việc làm trong thanh niên.

Để ứng phó và thích ứng với cuộc cách mạng 4.0, thanh niên cần tích cực học tập ngoại ngữ, biến tiếng anh trở thành ngôn ngữ thứ hai, rèn tư duy sáng tạo, làm chủ công nghệ thông tin để từ đó nắm bắt các cơ hội nghề nghiệp và khởi nghiệp thành công.

Nhiệm vụ này trong mỗi đối tượng thanh niên có những yêu cầu riêng, cụ thể như: Đối với *thanh niên nông thôn* hiện nay thì việc học nghề, phát triển sản xuất là quan trọng nhất, trong đó, cần thiết nhất là việc học tập khoa học công nghệ để ứng dụng trong nông nghiệp, nông thôn. Đối với *thanh niên học sinh, sinh viên* thì cần có sự chủ động tìm hiểu, nâng cao kiến thức, nghiên cứu khoa học, tăng cường thảo luận, làm việc nhóm, rèn luyện kỹ năng thực hành xã hội. Đối với *thanh niên công chức, viên chức* thì việc học tập tu dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn công tác là nhiệm vụ quan trọng nhất. Ngoài ra, cần tham gia nhiều hơn vào các lớp đào tạo kỹ năng liên quan đến chuyên môn, nghiệp vụ do bản thân đảm nhiệm; trong đó, việc tích cực học tập lý luận chính trị, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước là yêu cầu bắt buộc. Đối với *thanh niên lực lượng vũ trang* thì việc học tập để trở thành sỹ quan giỏi, quân nhân chuyên nghiệp, nhân viên chuyên môn phục vụ lâu dài trong quân đội, hoặc có nghề và việc làm sau khi hoàn thành nghĩa vụ quân sự là quan trọng; việc học tập để có nhận thức, có niềm tin vững chắc vào đường lối lãnh đạo của Đảng; đào tạo, bồi dưỡng để có phẩm chất chính trị vững vàng, trình độ chuyên môn được nâng cao, trang bị thêm những kiến thức về ngoại ngữ, khoa học, kỹ thuật, pháp luật và nghiệp vụ cần thiết, được rèn luyện sức khỏe và bồi dưỡng nghiệp vụ thường xuyên cập nhật. Đối với *doanh nhân trẻ* thì việc học tập kiến thức trên lĩnh vực kinh doanh, tài chính, ngân hàng, luật kinh tế, kinh tế quốc tế... là những đòi hỏi để khởi nghiệp và xây dựng thành công doanh nghiệp. Đối với *thanh niên công nhân* cần phải có ý thức tự học để nâng cao tay nghề nhằm lao động sáng tạo, có sáng kiến giúp ích cho doanh nghiệp.

Như vậy, trong thời đại ngày nay, kinh tế tri thức ngày càng có vai trò nổi bật trong quá trình phát triển lượng sản xuất, do đó để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới đòi hỏi mỗi đoàn viên, thanh niên phải tích cực, chủ động, tự học, học tập thường xuyên và phải học suốt đời để chiếm lĩnh được hệ thống tri thức, kỹ năng nghề nghiệp, gắn với rèn luyện phẩm chất, đạo đức lối sống và học để vận dụng sáng tạo vào thực tiễn công tác, trong cuộc sống, học để ứng xử với mọi người, với thực tế cuộc sống, để cống hiến cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước./.